

рацій, розширення їх структурних одиниць по всьому світу, укладання угод щодо спільної діяльності, формування єдиної моделі споживчої поведінки, уніфікація фінансово-економічних, технологічних, технічних, корпоративних правил та стандартів. Усе це згодом може призвести до визнання міжнародної правосуб'єктності ТНК, появи міжнародно-правового акту, який би врегулював їх діяльність, визначив міжнародні права, обов'язки та відповідальність за порушення останніх. Перспективним є також створення наглядово-контролюючого органу при ООН, який би забезпечував дотримання ТНК встановлених єдиних норм та правил ведення міжнародного бізнесу. Зазначені вище заходи сприятимуть збереженню балансу між національними інтересами окремих держав і економічними амбіціями транснаціональних корпорацій, оскільки у процесі стрімкого зростання темпів глобалізації останні відіграють домінуючу роль у розвитку світового господарства.

Список використаних інформаційних джерел

1. World Investment Report 2018: Transnational Corporations Extractive Industries and Development. – UNCTAD, United Nations, New York and Geneva, 2018. – <http://unctad.org>.
2. Гудим К. Транснаціоналізація як чинник глобалізації / К. Гудим // Вісник КНТЕУ. – 2014. – № 4. – С. 33–44.
3. Молчанова Е. Взаємодія транснаціональних корпорацій з національними економіками [Електронний ресурс] / Е. Молчанова // Аналітичне видання фонду ім. Фрідріха Еберта. – Режим доступу: <http://www.fes.kiev.ua>. – Назва з екрана.
4. Рогач О. І. Транснаціональні корпорації та експорт нових індустріальних країн Азії: монографія / О. І. Рогач, В. В. Косьміна. – Київ: Центр учб. л-ри, 2016. – 256 с.
5. Титов А. Н. Тенденции формирования транснациональных корпораций / А. Н. Титов // Вестник КГУ им. Н. А. Некрасова. – 2011. – № 4. – С. 247–248.

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА ВАЛЮТНОГО РИНКУ

І. В. Маляренко, студентка 6 курсу спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини освітня програма «Міжнародні економічні відносини» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти
В. В. Гончаренко, д. е. н., професор – науковий керівник

Анотація: Обґрунтовується сутність валютного ринку через авторські визначення категорії «валютний ринок». В роботі проаналізована структура валютного ринку, вказані його основні суб'єкти та особливості їх діяльності на валютному ринку.

Ключові слова: валюта, валютна політика, валютне регулювання, валютний курс, валютний ринок.

ECONOMIC ESSENCE AND STRUCTURE OF THE FOREIGN EXCHANGE MARKET

Abstract: Essence of currency market is grounded through authorial determinations of category «currency market». In-process the analyzed structure of currency market, indicated him basic subjects and features of their activity at the currency market.

Keywords: currency, currency politics, currency adjusting, rate of exchange, currency market.

Постановка проблеми. Економіка України та динаміка її розвитку має свої особливості та певні проблеми, що необхідно вирішити для нормального функціонування та налагодження тісних зв'язків з іншими країнами світу. Для країни сьогодні характерні нові зміни у вигляді лібералізації валютного регулювання, що у результаті має призвести до активізації діяльності на валютному ринку. Тому розуміння сутності, структури та особливостей розвитку валютного ринку потребують подальшого дослідження.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Дослідженню природи валютного ринку, особливостей його становлення та розвитку присвячено чимало праць вітчизняних та зарубіжних науковців. Зокрема, методологічні основи аналізу соціально-економічної природи валютних ринків представлені в працях вітчизняних економістів: Т. П. Вахненко, О. В. Дзюблюка, І. І. Д'яконової, Ф. О. Журавка, В. В. Коваленко, І. Г. Лук'яненко, С. О. Маслової, В. І. Міщенко, В. В. Жупанина, Р. С. Лисенко, С. В. Мочерного, Я. С. Ларіної, С. В. Фомішина та ін. Значний внесок у розробку питань з реалізації валютної політики зробили зарубіжні економісти, серед яких: Л. Бальцерович, Дж. М. Кейнс, Л. Н. Красавіна, Ф. С. Мишкін, І. Я. Носкова, М. Пейбро, М. Фрідмен, Г. Хогарт, В. В. Шмельов та ряд інших.

Формулювання мети. Метою статті є обґрунтування економічної сутності валютного ринку та його структури.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогодні у сучасній вітчизняній та іноземній літературі не існує загальноприйнятого підходу до визначення поняття «валютний ринок».

Поняття валютного ринку є надзвичайно складним, що підтверджується неоднозначністю існуючих дефініцій. О. Булкот визначає валютний ринок на основі поєднання виділених класифікаційних ознак (функціональної, інституційної, організаційної, територіальної) як специфічної системи економічних відносин, пов'язаної з переходом

прав власності на валюту та валютні цінності від продавця до покупця, з метою отримання ними очікуваної економічної вигоди внаслідок узгодження попиту і пропозиції в спеціально організованих центрах, за допомогою сучасних інформаційних та телекомунікаційних систем [1]. Нормативно-правові акти України під валютною розуміють засіб обміну цінностями, визначений відповідно до географічного розташування суб'єктів, що мають відповідні повноваження. Аналогічно визначено сутність валютних цінностей у Законі України «Про Національний банк України» – це матеріальні об'єкти, використовувані як засоби валютно-фінансових відносин [2]. Тобто, валюта і валютні цінності є синонімами, але загальнозживаною правовою категорією в Україні є «валютні цінності».

В. Делас при визначенні валютного ринку виділяє інституційні характеристики, зазначені у національному законодавстві, та функціональні, що передбачають використання валютних цінностей при здійсненні депозитно-кредитних, інвестиційних та інших видів банківських операцій [3]. О. Пруський визначає сутність валютного ринку як основу організації валютних відносин і поділяє функції валютного ринку на основні та другорядні, виділяючи: конверсійний ринок (валюто-обмінних операцій); ринок валютних капіталів (переміщення валютних капіталів на кредитній основі) [4]. Виокремлюють ще один сегмент – ринок валютних кредитів, а також ринок валютних капіталів, які пов'язані з рухом коштів, інвестованих у цінні папери, номіновані в іноземній валюті. Тоді під валютними відносинами розуміємо сукупність економічних відносин, пов'язаних з використанням валютних цінностей у процесі здійснення обмінних, розрахункових, кредитних, інвестиційних та інших операцій як на міжнародному, національному рівнях, так і на рівнях суб'єктів господарювання і домогосподарств.

Н. Міклошевська і А. Холопов при визначенні валютного ринку акцентують увагу лише на функції обміну валюти: «Валютний ринок – це особливий ринок, на якому здійснюють обмін валюти однієї країни на валюту іншої країни за визначеним валютним курсом» [5].

На думку Л. Капасової та М. Ляха, валютний ринок – це певна сукупність відносин, пов'язаних зі здійсненням операцій з купівлі-продажу валютних цінностей та руху іноземних капіталів [6].

В. Ющенко та В. Міщенко пропонують розглядати валютний ринок і як економічну категорію, і з практичної точки зору, подаючи таке визначення: «Валютний ринок як економічна категорія відображає певну сукупність відносин щодо здійснення операцій з купівлі-продажу іноземної валюти, інших валютних цінностей, цінних паперів у іноземній валюті та руху іноземних капіталів. З практичної точки зору

під валютним ринком мають на увазі офіційні фінансові центри, в яких зосереджено здійснення валютних операцій» [7].

Перелік визначень поняття «валютний ринок» можна продовжити, але їх аналіз і порівняння дозволяє нам дати таке визначення цієї економічної категорії. Отже, валютний ринок – це система економічних відносин між його суб'єктами щодо здійснення операцій з купівлі-продажу іноземних валют, цінних паперів, фінансових деривативів, банківських металів, інших валютних цінностей, де цінами є встановлені під впливом попиту і пропозиції валютні курси.

Таким чином, валютні ринки не є однорідними за своєю структурою, а складаються з окремих сегментів, які взаємопов'язані та постійно взаємодіють між собою. У зв'язку з цим в економічній літературі їх часто класифікують залежно від різних ознак та критеріїв. Так, в залежності від характеру купівлі-продажу валюти розрізняють конверсійний ринок та ринок валютних капіталів.

Основним критерієм, за яким здійснюється класифікація валютних ринків, повинен бути саме наведений вище економічний характер купівлі-продажу валюти. Слід зазначити, що конверсійний ринок є найтипівішим для валютного ринку взагалі, він виступає – «класичним» валютним ринком. У свою чергу, ринок валютних капіталів, хоча і є досить специфічним сектором ринку, проте на сьогоднішній день за масштабами операцій та сумами угод він не поступається конверсійному ринку.

Валютний ринок обслуговує нині не лише експортерів та імпортерів, а й величезні міжнародні потоки капіталів, розширившись від ланцюга окремих національних фінансових центрів до єдиного інтегрованого міжнародного ринку, який відіграє значно важливішу роль у функціонуванні національних економіках, впливаючи на всі аспекти життя суспільства. Саме цим зумовлена порівняно складна структура валютного ринку за сферою поширення, рівнем організованості, складом суб'єктів (рис. 1).

Валютний ринок, який за інституційною приналежністю поділяють на міжбанківський (позабіржовий) і біржовий, є тісно інтегрованим з іншими видами ринків, він опосередковує міжнародну торгівлю, міжнародний рух капіталів, міграцію робочої сили, переміщення валютної ліквідності тощо.

Суб'єктами валютного ринку є учасники валютних операцій, покупці – продавці валютних цінностей, а також суб'єкти, які здійснюють його регулювання: на наднаціональному рівні – Міжнародний валютний фонд, транснаціональні корпорації; на регіональному – Європейський центральний банк; на національному – органи державної і грошово-кредитної влади, фінансові посередники, валютні біржі та брокерські фірми, суб'єкти господарювання, домогосподарства.

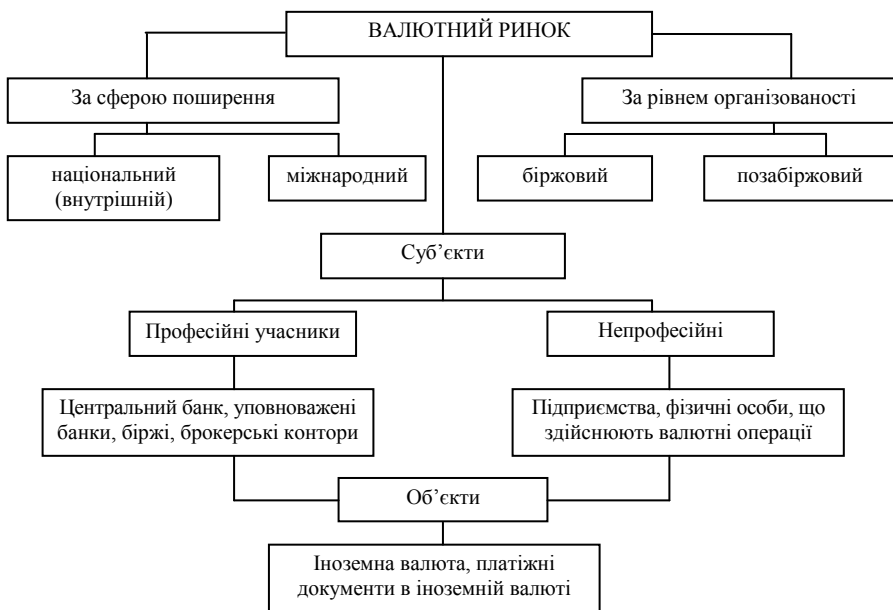

Рисунок 1 – Структура валютного ринку [1]

Розглядаючи учасників валютного ринку, потрібно також окремо згадати про фізичних (приватних) осіб, які реалізують свої потреби, як правило, через комерційні банки, рідше – через валютні брокерські фірми чи інших посередників. Потрібно також зауважити, що в умовах доларизації економіки населення може зберігати значну частину своїх заощаджень в іноземній валюті, а у випадках зміни ринкової ситуації сукупні валютні операції, що здійснюються фізичними особами, можуть набувати значних розмірів. Крім того, в умовах перехідної економіки саме валютні операції населення, фактично формують кон'юнктуру готівкового валютного ринку країни. Варто також зазначити, що фізичні особи регулярно здійснюють операції неторговельного характеру у сфері туризму, переказу заробітної плати, гонорарів, пенсій, добровільних внесків тощо.

По суті всі учасники економічних відносин, що здійснюють валютні операції, є суб'єктами валютного ринку. Склад учасників валютного ринку визначає його інституційну структуру.

Висновки. Отже, з інституційного погляду валютний ринок – це сукупність комерційних банків, інвестиційних компаній, бірж, брокерських контор, які здійснюють валютні операції. Валютний ринок, безумовно, є важливим сегментом фінансового ринку, адже саме за-

вдяки його функціонуванню надається можливість здійснювати міжнародні розрахунки як державі, так і населенню.

Список використаних інформаційних джерел

1. Банківські операції : [підручник] / за ред. В. І. Міщенко, Н. Г. Слав'янської. – Київ : Знання, 2006. – 727 с.
2. Белінська Я. Можливості і наслідки валютно-фінансової лібералізації в Україні / Я. Белінська // Вісник Національного банку України. – 2006. – № 1. – С. 28–34.
3. Делас В. Валютне кредитування: проблеми та перспективи в Україні / В. Делас // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2009. – Вип. 116. – С. 17–19.
4. Пруський О. С. Основні тенденції розвитку валютного регулювання та валютного контролю в Україні / О. С. Пруський // Вісник Тернопільської академії народного господарства. – Тернопіль : Економічна думка. – 2003. – Випуск 4. – С. 72–76.
5. Миклошевская Н. А. Международная экономика / Н. А. Миклошевская, В. А. Холопов ; МГУ им. М. В. Ломоносова. – Москва : Дело и сервис, 1998. – 272 с.
6. Капаєва Л. М. Фінансове право : [навч. посіб.] / Л. М. Капаєва, М. С. Лях. – Київ : Центр навчальної літератури, 2004. – 248 с.
7. Ющенко В. А. Валютне регулювання : [навч. посіб.] / В. А. Ющенко, В. І. Міщенко. – Київ : Т-во «Знання», КОО, 1999. – 359 с.
8. Положення про структуру валютного ринку України, умови та порядок торгівлі іноземною валютою та банківськими металами на валютному ринку України [Електронний ресурс] : Постанова Правління Національного банку України № 1 від 02.01.2019 р. / Національний банк України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001500-19?lang=en>. – Назва з екрана.

СПЕЦИФІКА МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ КОМПАНІЙ

А. С. Малько, студентка 6 курсу спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини освітня програма «Міжнародні економічні відносини» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти
О. В. Шкурупій, д. е. н., професор, завідувач кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин – науковий керівник

Анотація. В статті розглядаються особливості маркетингової діяльності міжнародних компаній. Досліджено передумови виникнення й розвитку маркетингової діяльності міжнародних компаній.

Ключові слова: маркетингова діяльність, глобальний маркетинг, маркетинг-мікс, міжнародна компанія.